»Je pochopitelno, že udělení milosti vůdcům velezrady není možno, nemá-li se nejistota v životě politickém ještě sesilovati. Každá amnestie, i když je míněna sebe lépe, dráždí přece opět k novým činům. Neboť počítá se vždy více s beztrestností.« A v tom vězí pro stát ohromné nebezpečí. V jeho nejvlastnějším zájmu je, aby zákony, jež si dá, byly také vždy, každým, bezpodmínečně a bez vnitřních výhrad plněny. Náš Komenský vystihuje věc plně, když praví: »Spása obce záleží v zákonech, ale ovšem zákony, jakkoli dobré, bez vykladatele jsou němé, bez vykonavatele mrtvé.« A mrtvý zákon usmrcuje nutně i stát!

Ženy v povolání právnickém. Rovnoprávnost žen s muži, v moderních státech theoreticky uznávaná, domáhá se i v povolání právnickém praktických důsledků, jež ovšem mnohdy znamenají a předpokládají úplnou změnu příslušných předpisů právních. Ale nebude patrně vyhnutí, neboť je-li ženám možno studovati práva na universitách, nutno jim přiznati i praktická povolání, v nichž by mohly svých vědomostí zužitkovati. Postup, jakým se šíří okruh působnosti ženy-právníka, nebude asi, jak se zdá, všude stejný. V Italii podle král. dekr. z 4. ledna 1920 a zák. ze 17. července 1919 (Gazz.-Uffic. č. 172) žena smí býti rozhodčím, právním zástupcem i notářem a má přístup ke všem veřejným úřadům kromě soudů a oněch úřadů, jež předpokládají výkon politické moci nebo se vztahují na vojenskou obranu státu. Mnohem opatrněji upravují věc v Prusku. Právní výbor pruského zem. shromáždění se usnesl na tom, aby sice byly ženy připuštěny k přípravné službě právnické i k druhé juristické zkoušce, ale neopominul připamatovati, že tím ženy »nenabývají úředního postavení referendářů nebo assesorů«. Ovšem prý je toto vyloučení žen jen prozatímní, poněvadž není radno v nynější neklidné revoluční době uváděti v soudnictví nové živly. Návrh, aby mohly býti ženy soudci, advokáty a státními zástupci byl zamítnut.

U nás stane se otázka aktuelní za rok, kdy prvé ženy stanou se absolventkami práv. Jinak jsou u nás již podle zák. z 23. května 1919, č. 278 sb. z. a n., ženy připuštěny jako porotci a je předepsáno, že jak v seznamu hlavním tak doplňovacím musí býti aspoň jedna třetina žen. Není tudíž vyloučeno ani, aby v lavici porotců měly ženy i většinu, po případě, aby tato lavice byla obsazena samými ženami. Také k soudům lichevním podle zák. ze 17. října 1919, č. 567 sb. z. a n., mají býti přibrány jako přísedící ženy ze skupiny dělnické a osob s pevným platem (po dvou). Stejně působí již ženy z těchto skupin (po jedné) při lido-

vých soudech cenových (zák. z 28. května 1919, č. 299 sb. z. a n.). Máme tedy již jisté zkušenosti se ženami v úřadu soudcovském působícími a bylo by velmi důležito i zajímavo, kdyby justiční správa dala zjistiti a sebrati zkušenosti v té příčině nabyté.

Rovněž v Rakousku působí ženy při soudech přísežných a porotních.

V Německu, kde dosud ženy jako soudcové vůbec nepůsobí, ozývá se v odborných kruzích, zejména soudcovských, prudký odpor proti ženám jako soudcům a byla by nanejvýše ochota připustit je k soudům mladistvých. Mezi námitkami, jež se tam uvádějí proti ženám, jsou některé, jež, zdá se, u nás nejsou nabytými zkušenostmi potvrzeny; to platí o námitce, že ženy prý nebudou jako soudcové buditi důvěru u obecenstva, dále že ženám jsou na závadu fysické vlastnosti, že mužové-obžalovaní nesnesli by, aby je soudila žena a že žena nehodí se jako soudce při trestných činech proti mravopočestnosti. Alespoň, pokud nám známo, neozvaly se u nás hlasy proti činnosti žen jako soudců, jež by tyto obavy, v Německu pronášené, potvrzovaly. V zájmu věci i žen by bylo, kdyby soudcové z povolání, již mají příležitost pozorovat ženy jako soudce, nepředpojatě a otevřeně svoje pozorování veřejnosti oznámili. Ale v prvé řadě, jak řečeno, máme za to, že by to bylo úkolem justiční správy. Bylo by tím značně usnadněno a podepřeno rozhodnutí o tom, co učiniti, až první ženy-právníci budou se hlásiti do služeb veřejných.

Na jedno nelze nepoukázati: Zatím co jinde se prudce bojuje proti tomu, aby se ženy připustily k úřadu soudcovskému, u nás provedena reforma takřka neslyšně, jako něco, co se rozumí samo sebou. A zatím, co jinde zejména příslušníci stavu právnického jsou plni námitek proti ženě-soudci, z řad právnictva československého, zejména soudcovstva, neozval se ani hlas. Zřejmý zajisté doklad o tom, že národ náš zásad o rovnoprávnosti a pokroku nepoužívá jen jako pouhých hesel. Nechceme už napřed zavírati cestu nikomu, tak aby v něm nutně vznikl pocit odstrku a příkoří. Neosvědčí-li se, bude musit uznati svou nezpůsobilost sám a ustoupí bez trpkosti.

Zamýšlená či nezamýšlená změna exekučního a konkursního řádu? V tomto listě bylo už při jiných příležitostech ukázáno, jak často nové zákony dotýkají se zákonů dosavadních, měníce je patrně nevědomky, jen proto, že nový zákonodárce neznal předpisů práva dosavadního. Novým dokladem toho je § 66 zák. ze 14. dubna 1920, č. 347 sb. z. a n., o akciové bance cedulové. Už prvý jeho odstavec, převzatý doslovně z čl. 97. stanov rakousko-uherské banky, neuvědomuje si, že po vydání